

Przedmowa

Inspiracją do napisania niniejszej książki była moja fascynacja ogromem i tempem zmian, jakie zachodzą na rynku usług hazardowych. Najbardziej zaskakujący był przy tym dla mnie fakt, że nawet jako laikowi, niegraczowi udało mi się zaobserwować, że rynek gier i zakładów stał się rynkiem multikulturowym i multipaństwowym. Przyczyną tego było niewątpliwie upowszechnienie się zjawiska cyfryzacji. Zmiany społeczno-gospodarcze, a co za tym idzie, także prawne, następują w coraz szybszym tempie, zmuszając przedsiębiorców, praktyków prawa, naukowców i ustawodawców do stawiania czoła nieraz niezwykle skomplikowanym wyzwaniom. Dynamicznie rozwijający się e-hazard jest obecnie swego rodzaju zagadką normatywną, której rozwiązanie musi odpowiadać przedstawicielom wszystkich typów¹ ustawodawstw krajowych należących do kręgu okcydentalnej kultury prawnej. Wymóg ten jest stawiany przez przedsiębiorców i konsumentów, którzy codziennie nawiązują międzynarodowe stosunki obligacyjne, których przedmiotem są internetowe gry i zakłady wzajemne.

Problemy regulacyjne na międzynarodowym rynku e-hazardu są wielopłaszczyznowe. Skupiają się one wokół ścierania się interesów grup zainteresowanych uregulowaniem rynku usług hazardowych: ustawodawców wobec przedsiębiorców, poszczególnych ustawodawców krajowych, ustawodawców krajowych wobec organów regulacyjnych organizacji ponadnarodowych, jaką jest np. Unia Europejska. Współistnienie wielu ustawodawstw regulujących te same kwestie w częstokroć odmienny sposób, jak i brak spójności pomiędzy nimi, rodzi dalsze konsekwencje. Międzynarodowy przepływ usług hazardowych budzi wątpliwości natury kolizyjnoprawnej, tj. które prawo należy stosować i czy w danym wypadku istnieje możliwość egzekucji jego postanowień. Jako rozwiązanie wszystkich powyższych kwestii proponowano przyjęcie zunifikowanych norm dla wszystkich krajowych porządków prawnych. Jednak ścisły związek regulacji dotyczących rynku usług hazardowych z tradycją i kulturą narodową ponownie oddalił perspektywę harmonizacji.

Wieloaspektowość problemu regulacji rynku usług hazardowych wymusiła dokonanie selekcji materiału badawczego. W książce nie poświęcam uwagi problemom prawa podatkowego, karnego, jak i cywilnego. Transgraniczny charakter rynku internetowych gier i zakładów wzajemnych w zasadzie wymusił przeprowadzenie rozważań z punktu widzenia prawa gospodarczego, europejskiego i międzynarodowego. Szczególnie dużo uwagi starałam się poświęcić orzecznictwu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który jest od lat główną siłą kształtującą ustrój normatywny rynku usług *e-gaming*. Analiza orzecznictwa obejmuje przy tym „kamienie milowe” wyroków Trybunału, które najwyraźniej

---

¹ Ustawodawstwa dopuszczające wolność działalności gospodarczej na rynku gier i zakładów wzajemnych, ustawodawstwa przewidujące częściowy monopol, ustawodawstwa zezwalające na oferowanie gier i zakładów wyłącznie w ramach monopolu państwowego.

wyznaczają obszar *droit commune de l'hasard*. Oprócz orzecznictwa TS UE książka obfituje w orzecznictwo sądów krajowych, w tym orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej, jak i w analizie ustawodawstw krajowych, norm ponadnarodowych i międzynarodowych. Starałam się dokonać selekcji przepisów prawnych, które nadają podstawowy kształt rynkowi usług hazardowych. Zastosowanie metody prawnoporównawczej przy prowadzeniu rozważań służyło odnalezieniu kompromisu godzącego wszystkie ustawodawstwa krajowe. Stworzenie bowiem uniwersalnego standardu normatywnego dla rynku usług hazardowych przyczyni się do znaczącego wzrostu bezpieczeństwa konsumentów, jak i poczucia pewności prawnej dla przedsiębiorców.

Mam nadzieję, że niniejsza książka, uzupełniając braki publikacji naukowych z tej dziedziny, da asumpt do dalszych wzmoczonych dyskusji nad kondycją rynku usług hazardowych. Kieruję ją w szczególności do praktyków prawa, ustawodawców, przedsiębiorców, jak i do konsumentów, którzy w codziennym życiu borykają się z problemami poruszanymi na kartach niniejszej publikacji. Liczę, że choć w części udało mi się ich wspomóc w poszukiwaniu właściwych rozwiązań.

Pragnę przy tym złożyć wyrazy głębokiej wdzięczności i szacunku Panu profesorowi zw. dr. hab. *Zdzisławowi Brodeckiemu*, który otworzył przede mną świat nauki i wspierał mnie przez cztery lata wytężonej pracy nad doktoratem, którego owocem jest niniejsza publikacja. Bardzo dziękuję także szanownym recenzentom Pani prof. dr hab. *Marii Królikowskiej-Olczak* i Panu prof. dr. hab. *Andrzejowi Powalowskiemu*, których niezwykle cenne uwagi pomogły nadać ostateczny kształt moim rozważaniom. Dziękuję także Panu prof. *Andrzejowi Szmytowi* za udzielone konsultacje, dzięki którym udało mi się wzbogacić treść publikacji. Przede wszystkim zaś chciałabym podziękować mojemu kochanemu mężowi *Lukaszowi* i Rodzicom, bez których nieustającego wsparcia i pomocy moje marzenia pozostałyby niezrealizowane.

Warszawa, kwiecień 2013 r.

Maria Lewandowicz